

Dr. Kadlót Erzsébet
ügyvéd

YSZÉK 9.

Mail: dr.kadloterzsebet@sztrokaylawoffice.hu

Alkotmánybíróság

részére

1015 Budapest

Donáti u. 35-45

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Ügyszám:

IV/01558-0/2020

Érkezett:

2020 SZEPT 15.

Példány:

1

Kezelőiroda:

Melléklet:

16 db

lu

Tisztelt Alkotmánybíróság!

KEZDŐIRATON!

Postán / Gyűjtőládán / Személyesen / E-mail-n / Facon

Érkezett: 2020 -08- 31

PÉLDÁNY:.....IV.....

MELLÉKLET:.....KÖZTÖR.....

FŐLAJSTROMSZÁM: 1146/15

UTÓIRATON:

Tárgy: Alkotmányjogi panasz

1. Alulírott [redacted] Indítványozó [redacted]

- az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) 27. § (1)-(4) bekezdései szerint, a csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője útján,
- az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 53. § (1) bekezdése, és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja szerint,
- az Abtv. 27 § *a*) és *b*) pontjaiban foglalt feltételek bekövetkezésére alapítva,

a l k o t m á n y j o g i p a n a s z t

terjeszt elő.

I. Az Alkotmányjogi panasz tárgya és jogi feltételeinek igazolása

2. Az Indítványozó az alkotmányjogi panaszt – a II. pontban foglaltakban az alkotmányjogi összefüggéseket is részletesen indokolva – a **Kúria Bfv. X.430/2020/9 számú végzése** ellen, az **alaptörvény-ellenességének megállapítása** és az Abtv 43. § (1) bekezdése alapján történő **megsemmisítése** iránt terjeszti elő. A megjelölt bírósági végzés az Indítványozónak az Abtv. 27. § *a*) pontja szerint Alaptörvényben biztosított jogait sérti, és az Indítványozónak az Abtv. 27. § *b*) pontja szerint, rendes jogorvoslati lehetősége már nem áll rendelkezésére.

3 Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló, 2020. június 2-én kelt és jogerős Kúriai végzést az Indítványozó, illetve képviselője **2020. június 30-án vette** kézhez, melyről úgynevezett „kézbesítési ívnek” és digitális tértivevénynek az iratok között kell rendelkezésre állnia. Ez alapján alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1), (4) bekezdései, valamint az Ügyrend 28. § (1)-(2)

bekezdései szerint **határidőben előterjesztett**.

4. Az Indítványozó bejelenti, hogy az alkotmányjogi panasz tárgyával kapcsolatban az Abtv. 31. (1)-(2) bekezdésében foglalt **kizáró okok nem** állnak fenn. Az Indítványozó **felülvizsgálati kérelmet nem** terjesztett elő és annak előterjesztése a Be. 650. § (1) bekezdés *b)* pont második fordulata kizáró szabályára figyelemmel jelen ügyben **objektíve kizárt**.

5. Az indítványozó jogsérelmei **a támadott határozat jogerőre emelkedésével** következtek be, illetve folyamatosan következnek be, és azok orvoslására vonatkozóan bírói út vagy egyéb hatékony jogorvoslati lehetőség számára nem áll rendelkezésre.

6. Az Indítványozónak az Abtv. 27. § harmadik fordulatában megkövetelt, **közvetlen, aktuális** az ügyben való **személyes érintettsége fennáll**, minthogy a bevezetőben megjelölt határozatok kizárólag rá vonatkoznak, ő volt a büntetőeljárás **terheltje** és a felsorolt ítéletek következtében jogerős büntetését jelenleg is tölti, a személyi részben megjelölt büntetés-végrehajtási intézetben.

7. Az Ügyrend 56. §-ban foglalt rendelkezésekre figyelemmel a természetes személy Indítványozó bejelenti, hogy **személyes adatai közléséhez**, és a **nyilvánosságra** hozatalhoz **nem**, járul hozzá, kéri az ennek megfelelő eljárás biztosítását.

8. Az Indítványozó – az anyagi jogi feltételek között részletezendően, az Abtv. 29. §-ának szem előtt tartásával – az Abtv. 52. § (1) bekezdés (*1b*) és *f*) pontja szerint előterjesztett, **határozott kérelemként kijelentett** indítványa, hogy:

a) Az Alaptörvény Alapvetés fejezetében meghatározott,

- a **B) cikk (1) bekezdésében** foglalt **jogállamiság** elvéből levezetett visszaható hatály tilalmára, továbbá

b) az Alaptörvény Szabadság és Felelősség fejezetben alapjogként meghatározott,

- a **XXVIII. cikk (1) bekezdésében** foglalt, **tisztességes eljáráshoz**, független és pártatlan bíróság által lefolytatott nyilvános tárgyaláshoz és ésszerű határidőn belüli határozat meghozatalához való jogra,

- a **XXVIII. cikk (7) bekezdésében** biztosított **jogorvoslathoz** való jog megsértésére alapított, és a fentiekből következő sérelmeire figyelemmel

c) **határozottan kéri** az Alkotmánybíróságtól,

d) a 2. pontban azonosított, jelen indítvánnyal támadott végzés **alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését** [Abtv. 52. § (1b) *e*) pont],

e) megállapítva, hogy a bíróságnak az Abtv. 43. § (2) bekezdése és a Be. 632. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 43. § (3) bekezdése és a Be. 632. § (2) bekezdésében foglaltak figyelembe vételével az eljárást meg kell ismételni.

II. Az alkotmányjogi panasz közvetlen előzményei

A) A releváns jogi előzmények összefoglalása

9. Az indítványozó ellen a Budapesti Rendőr-főkapitányság III. kerületi Rendőrkapitánysága ██████████ nyomozást rendelt el a ██████████ sértett sérelmére, a ██████████ ██████████ ██████████ ██████████ szám alatti lakáson elkövetett súlyos testi sértés büntette és más bűncselekmények miatt. A nyomozást a **Fővárosi Főügyészség NF. 4929/2013/15-I. számú**, 2014. július 7-én kelt határozatával megszüntette. A **Legfőbb Ügyészség** a fenti számú határozatot 2014. augusztus 29-én kelt **NF. 2137/2013/7-8-I. számú** határozatával hatályon kívül helyezte és elrendelte a nyomozás folytatását.

10. A **Fővárosi Főügyészség** a 2015. augusztus 12-én kelt, **NF. 4929/2013/36. számú vádiratában** az Indítványozóval szemben életveszélyt okozó súlyos testi sértés büntette és kifosztás büntette miatt vádat emelt. Az eljárás során az ügyészség a vádat számos vonatkozásban módosította.

11. A **Fővárosi Törvényszék** a 2016. május 4-én kelt **31. B. 1146/2015/31. számú ítéletével** az Indítványozó bűnösségét a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 164. § (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés *a)* pontjának II. fordulata és *d)* pontja szerint minősülő **testi sértés** büntetében és a Btk. 366. § (1) bekezdés *b)* pontjába ütköző **kifosztás** büntetében állapította meg. Ezért halmazati büntetésül **4 évi szabadságvesztésre** és **6 évi közügyektől eltiltásra**, valamint **5 évi orvosi foglalkozástól eltiltásra** ítélte.

12. A **Fővárosi Ítéltábla**, mint másodfokú bíróság, az **5. Bf. 211/2016/34. számú**, 2017. március 10-én kelt ítéletével a Fővárosi Törvényszék 31. B. 1146/2015/31. számú ítéletét **megváltoztatva** az Indítványozó bűnösségét a **testi sértés** büntetéknek részleges minősítésváltozása mellett **magánlaksértés** vétségében, **okirattal visszaélés** vétségében, **kézpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés** vétségében is megállapította. Mindezért halmazati büntetésül **9 évi szabadságvesztésre**, **9 évi közügyektől eltiltásra** és az **orvosi foglalkozástól végleges eltiltásra** ítélte.

13. A **Kúria**, mint harmadfokú bíróság a **Bhar. III. 574/2017/18. számú**, 2017. június 13-án kelt végzésével a Fővárosi Ítéltábla 5. Bf. 211/2016/34. számú másodfokú ítéletét **hatályon kívül** helyezte és a másodfokú bíróságot **új eljárás** lefolytatására utasította. Ennek indoka főként az volt, hogy a megelőző bíróságok a tényfelderítési kötelezettségüknek nem tettek eleget, így a megállapított tényállás hiányos volt és ennek megfelelően a ténybeli következtetések sem feleltek meg a jogi követelményeknek. Mindemellett az ítéletek nem tartalmaztak megfelelő indokolást, azaz a bíróságok nem adtak számot arról, hogy miből, mire vontak következtetést, az eljáró bíróságok által felhasznált bizonyítékok láncolata nem volt teljes, a bizonyítás során a bíróságok a perrendi szabályok legelemibb szabályait sem tartották be. (Részletesen összefoglalva: a végzés 57., 58., 66., 88-116. pontjaiban)

14. A megismételt eljárásban a **Fővárosi Ítéltábla**, mint másodfokú bíróság, a **16. Bf.**

212/2017/71. számú, 2018. február 22-én kelt ítéletében – a korábbi ítéletétől eltérően – a hatályon kívül helyező végzésben előírt bizonyítást nem teljes körűen lefolytatva, az Indítványozót az eredeti első- és másodfokú ítéletben foglaltakon túl, még **személyi szabadság megsértésének** büntetében bűnösnek mondta ki. Büntetését **9 évi szabadságvesztésben, 9 évi közügyektől eltiltásban** és az **orvosi foglalkozástól való végleges eltiltásban** szabta meg.

15. A megismételt harmadfokú eljárásban a **Kúria**, a 2018. július 12-én kelt és jogerős, **Bhar.I.690/2018/12. számú** ítéletében részleges minősítés-változtatás mellett az Indítványozóval szemben **11 évi szabadságvesztést** és **10 évi közügyektől eltiltást** szabott ki; a megelőző ítélet további rendelkezéseinek helybenhagyásával.

16. Az Indítványozó alkotmányjogi panasa nyomán eljárva az **Alkotmánybíróság a 6/2020. (III. 3.) AB határozatában** (alkotmánybírósági ügyszám: IV/01717/2018; a továbbiakban: Abh.) bírálta el az ügyet. Ebben

– az indítványozó ügyének elbírálását, a jogorvoslat terjedelme kapcsán befolyásoló, a Be. 870. § (3) bekezdését mozaikosan megsemmisítette;

– elrendelte a Kúria Bhar.I. 690/2018/12. számú ítéletével (l. 15. pont) befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát;

– megállapította, hogy a Be. megsemmisített rendelkezése az új eljárásban nem alkalmazható;

– az Indítványozó ügyének alkalmazására is irányadóan alkotmányos követelményként kimondta, hogy a Be. 615. § (2) bekezdés c) pontja értelmezésél és alkalmazásánál az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből és a XXVIII. cikk (7) bekezdéséből eredő alkotmányos követelmény, hogy a másodfokú bíróság bíróság ítéletének azon rendelkezéseit vagy részeit, amely az ellentétes döntéssel összefügg, a harmadfokú eljárásban erre irányuló, 2018. július 1-je előtt benyújtott másodfellebbezés alapján korlátozás nélkül kell felülbírálni;

– az alapítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat visszautasította,

– a Be. 615. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

B) A lényeges ténybeli, jogi és egyéb előzmények

17. Miként azt az ügyben előterjesztett korábbi alkotmányjogi panasz részletesen tartalmazta, az Indítványozóval szemben a büntetőeljárás – a Kúria legutolsó, Bhar.I. 690/2018/12. számú határozatának meghozataláig – az 1998. évi XIX törvény (a továbbiakban: régi Be.) alapján folyt és ez alapján került sor a Fővárosi Ítéltábla 16. Bf. 212/2017/71. számú döntése elleni jogorvoslatok bejelentésére is. A jogerős döntést megelőzően azonban hatályba lépett az új Be. 870. § (1) bekezdése tartalmazza, hogy a rendelkezéseit a folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell; a 870. § (3) bekezdése pedig azt, hogy a régi Be. alapján bejelentett jogorvoslat elbírálását mellőzni kell, ha annak az új Be. szerint már nincs helye.

18. Ennek folytán a Kúria legutolsó eljárásában irányadóan a harmadfokú bíróság felülvizsgálat lehetősége szűkült, minthogy a Be. az ellentétes döntés (azaz az első és másodfok közötti eltérő döntés) fogalmi meghatározását leszűkítette, s így a fellebbezés elbírálásakor a Be. további

rendelkezéseire figyelemmel az Indítványozó testi épség elleni cselekmény miatt nem volt helye **semmilyen – még korlátozott – felülbírálatnak sem**. Az Indítványozó esetében **ez kihatott az ítélet egészére**, az új Be. szerinti megoldással **elesett a valódi, tartalmi felülvizsgálat lehetőségétől**. **Nem került sor** továbbá arra sem, hogy a büntetőeljárás lényegét jelentő, az Indítványozó büntetőjogi felelősségének megállapítására irányuló bizonyítási eljárást súlyosan kifogásoló Bhar. III. 574/2017/18. számú végzésében foglaltaknak a Fővárosi Ítéltábla a jogerős döntés meghozatalára irányuló eljárásban megfelelően eleget tett-e.

19. Az Alkotmánybíróság az Abh-ban megállapította, hogy a másodfellebbezésnek az előző alkotmányjogi panaszban kifogásolt módon történő elvonása a visszaható hatály tilalmába ütközik, ami alaptörvény-ellenes és ezért a Be. 80. § (3) bekezdése vonatkozásában, az ennek kiküszöbölésére alkalmas mozaikos megsemmisítést alkalmazott {Abh. [80] – [81]}. Rámutatott, hogy a másodfellebbezés **érdemi elbírálása** nem mellőzhető, amire (a kizárt felülvizsgálat helyett) az Alkotmánybíróság határozata *erga omnes* hatálya teremt lehetőséget {Abh. [82] – [83]}; s minthogy a visszaható hatályú jogalkotás az Indítványozó esetében sem üresítheti ki a jogorvoslathoz való jogot, így a felülvizsgálat során az újonnan bevezetett tilalom nem alkalmazható. Kiemelte továbbá, hogy a hatékony jogorvoslathoz való jog biztosítása nem csupán a jogalkotóval szemben kötelesség, hanem a bíróságokat is köti. A másodfellebbezés rendeltetésének, valamint a másodfokú bíróság szélesebb vagy szűkebb körű reformatórius jogköréből következő alkotmányos megoldások elemzését követően rámutatott arra is, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben meghozott EBH2018.B.27. számú elvi határozatban a Kúria – még a régi Be-hez képest is – indokolatlanul leszűkíti a harmadfokú felülbírálat hatókörét, ami nincs összhangban az Alaptörvénnyel {Abh. [93], [116]}. Erre figyelemmel a helyes értelmezést körülíró alkotmányos követelményt is rögzített.

20. A Kúria az ezt követően lefolytatott felülvizsgálati eljárásban az alkotmánybíróság határozatának – az előzőekben összefoglalt, a rendelkező részben is megjelenő – követelményeit negálta. Csupán formálisan tett eleget az Abh-ban előírt felülvizsgálati eljárásnak, érdemi felülvizsgálatot nem folytatott le. Noha maga is megállapította, hogy a jelen felülvizsgálattal érintett, az utolsóként meghozott harmadfokú határozat maga fejt ki a jogorvoslat (tartalmi) szűkítésére irányadó álláspontot {határozat [52]}, s ezt igazolja is a pusztán – jellemzően a feltétlen hatályon kívül helyező okot keletkeztető – eljárási szabálysértések körében tett megállapításokra szorítkozásával {[53]}, a Kúria szerint ez egyébként mindenben megfelel az Abh. elvárásainak {[59]}, nem von el jogot az indítványozótól és nem szűkíti a jogorvoslat körét és annak nem is volt jelentősége {[74], [59]}. Ez tényszerűen is szembemegy az Abh megállapításaival.

21. Annak ellenére, hogy ez a harmadfokú határozat szövegszerűen is megtagadta a védői fellebbezések érdemi elbírálását (és az Abh-ban megsemmisített Be. rendelkezés folytán akkor nem is tehetett mást), a Kúria most támadott döntése szerint mégis elvégezte ezek vizsgálatát {[73]}; és ezzel – a Kúria szerint – érdektelenné vált az Abh-ban kifogásolt az EBH2018.B.27. számú elvi határozat szerinti „problematika” is. Ennek tartalmi vetületét a Kúria nem fejtette ki, miként azt sem indokolja, hogy az Alkotmánybíróság által is észlelt **törvényi tilalom és ehhez képest még további szűkítő bírói álláspont ellenére** a harmadfokú bíróság mégis hogyan tudta (volna) végrehajtani azt a „csodát”, hogy érdemben megvizsgálja a védelmi fellebbezéseket. S ha pedig ebből semmit nem

vizsgálhatott (ahogyan ténylegesen nem), akkor mégis milyen alapon lenne elegendő a tartalmi felülvizsgálat szempontjából az – a puszta – megjegyzésként ható, de már a harmadfokú határozatban sem indokolt mondat, hogy eljárásjogi szempontból egyébként „minden rendben volt” a megismételt másodfokú eljárásban. Arról ugyanis egyetlen szó sem esik ebben a határozatban, és a Kúria határozatában sem, hogy érdemi vizsgálat történt volna a hatályon kívül helyező döntés és annak teljesítése viszonyában, vagy hogy a meg nem vizsgált újonnan megállapított bűncselekmények körében – akárcsak eljárási szempontból – a védelmi okfejtések alaposak-e vagy sem.

22. Egyebekben pedig a határozat az Abh-ban a tartalmilag hatékony jogorvoslat körében felvetett, és a megállapított alkotmányos követelményből fakadó egyetlen követelménnyel és elvárással sem foglalkozik; a harmadfokú határozat alkotmányossági követelménynek való megfelelésére vagy meg nem felelésére a támadott végzése még csak nem is utal. Szemben továbbá az Abh-nak az Alaptörvény 28. cikkére figyelemmel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tételezett, a jogorvoslathoz való jog védelmi körébe tartozó másodfellebbezésre vonatkozó alkotmányos okfejtésével {Abh. [35], [71], [80], [98], [109], [114]}, a Kúria határozata a másodfellebbezést kivonta ebből a védelmi körből és elvileg is „előrehozott felülvizsgálatnak” tekintette {[71]}. Vizsgálatát így nem is Abh-ban foglaltaknak megfelelően, hanem továbbra is a szűkítő értelmezést követve, abból éppen a jogorvoslati jelleget kivonva folytatta le. Azt azonban nem indokolta, hogy az alkotmányos érvrendszerrel eltérően – széles körű, másodfokú reformatórius jogkör mellett (ami a Be-ben egyszerűen az eljárási törvényből következő, meg nem kerülhető adottság) – pontosan mi indokolná, hogy a másodfellebbezésre ebben az ügyben a mindig szűkítő jellegű rendkívüli perorvoslat követelményrendszerét kell alkalmazni, vagy az alkotmányos követelménnyel szemben miért ezt alkalmazta.

III. Az alkotmányjogi panasz részletes indokolása és az alkotmányos összefüggések igazolása

A visszaható hatály tilalma

23. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikkére (a korábbi Alkotmány 2. §-ra) – kivételes esetektől eltekintve – alkotmányjogi panaszt nem lehet alapítani. A kivételes esetek körét az határolja be, ha a jogállamiság klauzulájának megsértéséből egyidejűleg más jogsérelem is származott [3018/2013. (I. 28.) AB végzés]. **Következétesen befogadja és érdemben megvizsgálja** az Alkotmánybíróság azokat a panaszokat, melyekben a jogállamiság klauzulájának a jogbiztonság követelményre vonatkozó részéből a kellő felkészülési idő hiányára vagy **a visszaható hatály tilalmára** vonatkozó szegmensek sérülését állítja és valószínűsíti az Indítványozó [először: 3268/2012. (X.4.) AB végzés, utoljára Abh.].

24. Jelen esetben **a jogbiztonság klauzulájának a visszaható hatály tilalmára vonatkozó rendelkezése a Kúria támadott végzésében** – az Abh-ban foglaltak ellenére és annak meg nem tartása folytán – **a törvényi rendelkezésnél szigorúbban és szűkítőbb mérce szerint alkalmazott értelmezése** folytán sérült. Ezzel – továbbra is – **ellehetetlenült az Indítványozónak a tartalmilag**

hatékony jogorvoslathoz való, az Alaptörvényben biztosított joga.

25. Az Abh-ban az Alkotmánybíróság – az ott megsemmisített törvényi rendelkezésből kiindulva, de a Kúrai EBH2018.B.27. számú, az Indítványozó ügyére vonatkozó elvi döntésében foglalt értelmezésére is kiterjeszkedve – megállapította, hogy a bírói testület értelmezése **visszamenőleges hatállyal** „korlátozza a 2018. július 1-je előtt benyújtott másodfellebbezések a jelen alkotmánybírósági határozattal megnyitott harmadfokú felülbírálatát is” és nincs összhangban az Alaptörvénnyel {[116]}. Az Abh. tartalmazta azt is, hogy a Kúria a korábbi alkotmányjogi panaszra okot adó szabályait ebben az elvi döntésében értelmezte {[62]}, melynek során maga is megállapította, hogy az új Be. 870. § (3) bekezdése a folyamatban lévő ügyekre is kihatóan **jogot von el az eljárás alanyától** {[80]}. Ezzel, az alkotmányjogilag releváns megállapítással eleve ellentétes tehát a Kúria döntésében foglalt, a jogelvonás hiányára utaló megállapítás {[74]}.

26. Alkotmánybíróság az Abh-ban rámutatott arra, hogy **ez az alkotmányos jogsérelem orvosolandó** a felülvizsgálati eljárásban, kiemelve, hogy ennek az alkotmánybírósági határozat *erga omnes* hatálya folytán ennek adott a lehetősége {Abh. [82] – [83]}. A Be. 870. § (3) bekezdésének mozaikos megsemmisítése és a konkrét ügyben az alkalmazás megtiltása folytán ugyanis nem marad továbbá az Indítványozó ügyében olyan szabály, ami a **másodfellebbezés érdemi elbírálását** akadályozná. Emlékeztetett tovább arra, hogy az a körülmény, miszerint az új Be. „meghatározott feltételeket támaszt a felülvizsgálati eljárás lefolytatásához nem akadályozhatja az Alkotmánybíróság kötelező döntésének érvényesítését.

27. A Kúria a most támadott határozatában világosan látta, hogy az Alkotmánybíróság döntése az érdemi elbírálást írta elő {[35] – [36]}, ezzel szemben azonban kizárólag a Be. átmeneti rendelkezésének megsemmisítésével foglalkozott, annak „különösebb jelentőséget” nem tulajdonítva {[59]}. Az EBH-ban foglalt okfejtést – ahogyan arra korábban már utaltunk – egyszerűen „kivette” a Bhar.I690/2018/12. számú ítéletből, ezzel letudván az Abh-ban foglalt ezzel kapcsolatos megállapítást. (Hasonlóképpen járt el még néhány további körülmény tekintetében is.)

28. Az Indítványozó álláspontja szerint ez a megoldás, azonban az alkotmányos jogsérelmet a visszaható hatály körében sem orvosolja. Az EBH ugyanis nem egyszerűen egy, a jogi érvelést támogató hivatkozás a Bhar.I690/2018/12. számú ítéletben, az **valójában az indokolás kiindulópontja és magva**. Az EBH lényegében az indokolás kvintesszenciája; az indokolás volt előbb és nem az EBH. Ha a harmadfokú döntés indokolásából ezt a tartalmat elhagyjuk akkor éppen a felülbírálat körében semmiféle indokolás nem marad, ami önmagában is alaptörvény-ellenes; ám ettől még a visszaható hatályú jogalkalmazás problémája nem oldódik meg, minthogy a döntés rendelkező része akkor is ezen alapszik, ha nem tesszük mögé az EBH tartalmát. Az indokolás fenntartása viszont – a már korábban kifejtettek alapján – viszont evidensen is a visszaható hatály tilalmába ütközik; az egy – eleve ebből az okból – megsemmisített Be. rendelkezésén alapszik azzal, hogy még ahhoz képest is szűkítést állapít meg.

29. A Kúria most támadott határozata téves megállapítást tesz abban is, hogy akár az átmeneti rendelkezések „kiesése”, akár az EBH elhagyása folytán érdemi felülvizsgálatot a testület nem tudott lefolytatni, minthogy ebben a felülvizsgálatra irányadó hatályos szabályok akadályozták.

30. Az Alkotmánybíróság határozatainak – a megoldás érdekében – az Abh-ban is utalt erga omnes hatálya kérdését a testület konkrét bírói ítéletekkel összefüggésben már számos határozatában vizsgálta [részletesen: 3/2017. II. 21.) AB határozat, 17/2016. (X. 26.) AB határozat]. Ennek során kifejtette, hogy **nem tartozik a bíróságok mérlegelési körébe, hogy érvényt szereznek-e** az Alaptörvény 24. § (1) bekezdése azon tartalmának, mely szerint az **Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve**, s amelyet az Abtv 39. § (1) bekezdése az **alkotmánybírósági határozat mindenkire nézve kötelező erejének** megállapításának alaptételében derivál. Az alkotmánybírósági határozatokat ezért sem a jogalkotó, sem a jogalkalmazó nem értelmezheti sem megszorítóan, sem szelektíven és más módon sem kerülheti meg annak érvényesítését {3/2017. (II. 21.) AB határozat, [27]; 17/2016. (X. 20.) AB határozat, [29]} (Hovatovább az alapjog tartalmát érintő értelmező megállapítás a határozattal szemben nem tehető.)

31. A 17/2016. X. 26.) AB határozat rámutatott arra is, hogy „A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségének megítélése, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés tekintetében felvetődik, hogy az [alkotmánybírósági határozattal] elbírált ügy tényállásához és alkotmányjogi tételeihez lényeges szempontból kapcsolódó, releváns alkotmányjogi kérdést is érintő más ügyekben kellően figyelembe vételre került-e az Alkotmánybíróság korábbi határozata. Mivel az Abtv. 39. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság határozata mindenkire – így az előttük folyó ügyben eljáró bíróságokra is értelemszerűen – kötelező, az Alkotmánybíróság indítványra ellenőrzi, vizsgálja, és szükség esetén az ítélet megsemmisítésével orvosolja, hogy megfelelően érvényesítik-e a bíróságok a mindenkire nézve kötelező alkotmánybírósági határozat alkotmányos tartalmát” {17/2016. (X. 20.) AB határozat, [19]}.

32. Ebből következően a **Kúria jelen ügyben sem kerülhette volna meg az Alkotmánybíróság Abh-ban meghatározott követelményrendszerét és a formális – mintegy technikai jellegű – felülvizsgálattal nem is oldotta meg** az Abh-ban foglaltaknak megfelelően a kérdést. Ezzel ugyanis fennmaradt az alaptörvény-ellenes állapot.

A jogorvoslathoz való jog

33. Ugyanakkor a visszaható hatály kérdésének orvoslás nélkül hagyása mintegy automatikusan vezetett el a **jogorvoslatra vonatkozó alapvető jog sérelmének fenntartásához** is, noha ebben a kérdésben az Abh. tenorjában megfogalmazott alkotmányos követelmény egyértelműen kijelölte a jogalkalmazás kereteit.

34. Miként azt az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata kimondja: „Az Alkotmánybíróság – a hatalommegosztás rendszerében elfoglalt helyéből következően – hatáskörének keretei között maradván megfogalmazhat mércét, de csak az egyes alkotmányi rendelkezések értelmezésére vonatkozóan. Az Alkotmánybíróság az alkotmány – absztrakt vagy konkrét – értelmezése során alkotmányos követelményeket állapíthat meg, amelyek *erga omnes* hatályúak, ezért a törvényalkotó, továbbá az ítélkező bíróságok kötelesek érvényesíteni azokat az alkotmányos jogok

védelve során.” {12/2013. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [36]}. Az Alkotmánybíróság a döntéseiben ugyanis az Alaptörvény normatartalmát konkretizálja {vö. 35/2014. (XII. 18.) AB határozat, [48]}. „Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit [...] akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvényellenes lesz {3119/2015. (VII. 2.) AB végzés [22]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés [19]; 17/2016. (X. 20.) AB határozat [25]}. A 27/2017. (X.17.) AB határozat megállapítása szerint az alkotmányos követelmény a bíróságokra nézve is kötelező, a jogszabályokban az abban foglaltaktól eltérő jelentést nem tulajdoníthatnak {[24]}.

35. A jogorvoslathoz való jog lényegi tartalmát – a fenteik szerint a bíróságok jogalkalmazása során is figyelembe veendő alapvető elemeit – az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályai idején is számos határozatában vizsgálta [2/2013 (I. 23.) AB határozat; 7/2013. (III.1.) AB határozat; 9/ 2013. (III. 6.) AB határozat, 22/2013. (VII. 29.) AB határozat; 35/2013. (XI. 22.) AB határozat, 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, 22/2014. (VII. 15.) AB határozat; 17/2015. (VI. 5 AB határozat, 14/2018. (IX. 27.) AB határozat] s legutóbb ezen döntéseinek lényegét a 25/2018 (XII. 28) AB határozatban összegezte. Valamennyi döntés központi eleme, hogy a jogorvoslathoz való jog merituma a valóságos, hatékony jogorvoslás lehetősége (és egyben követelménye), az ennek révén garantált jogvédelem tényleges érvényesülése. A testület kitért arra is, hogy az eljárási alkotmányosságból következően a jogorvoslat minőségét biztosító szabályok nem degradálódhatnak „ajánlásokká”, a jogorvoslatot biztosító jogintézményeknek – jogágsemlegesen – ténylegesnek és érdeminek kell lenniük, a jogorvoslatot biztosító magasabb fórumnak pedig rendelkeznie kell azokkal a „képességekkel”, amelyek sérelem orvosolhatóságát effektíve és autentikusan biztosítják. Az egyes döntések – a vizsgált esetek tükrében – több esetben meghatározták azokat az instrumentumokat is, amelyek mindezek biztosítására alkalmasak, s így törvényi szintű garانتálásuk elengedhetetlen.

36. A jogorvoslat ténylegességének követelménye, az, hogy a jogorvoslati fórum képes legyen a jogsérelem orvoslására két minimumkövetelményt foglal magában. Részint azt, hogy a jogorvoslati fórumrendszer igénybevételét nem gátolják-e jogszabályi előírások, részint pedig, hogy milyen a jogorvoslat terjedelme, azaz teljes körűsége, illetve korlátozottsága {2/2013. (I. 23.) AB határozat, [35], [37]; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, [82]}. Feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, [21]}. E körben hangsúlyosan érvényesülnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes bírósági eljárás követelményei.

37. Az **Abh. nívuma volt**, hogy az Indítványozó ügyére kihatóan (legalábbis ezzel a szándékkal), hogy a büntetőeljárás specialitását a másodfellebbezés jogintézményét, annak alkotmányos követelményeit és határait az Alaptörvény rendelkezéseire figyelemmel részletesen kijelölte. Ennek során az Alkotmánybíróság a 12/2019. (IV. 8.) AB határozat elvi tételeit követve egyértelműen leszögezte, hogy a másodfellebbezés az Alaptörvény XXVIII. cikk. (7) bekezdésének oltalma alatt áll és a büntetőeljárásban rendes jogorvoslat. Rámutatott, hogy adott jogág jogorvoslati rendszerének és szerkezetének kimunkálására az Alaptörvény „kényszerítő” rendelkezéseket nem tartalmaz; ám ha létezik valamely jogorvoslat, annak meg kell felelnie az Alaptörvény felhívott

rendelkezésének. (Megjegyzendő, hogy ugyanezen az elvrendszeren épül fel az EJEB gyakorlata is, amelyet az Alkotmánybíróság már megannyi korábbi döntésében maximális részletességgel bemutatott.) **Ezen elvek mentén fogalmazta meg azt az alkotmányos követelményt is, amelynek az Indítványozó ügyében érvényesülnie kellett volna. Ezekkel ellentétes megállapításokat a Kúria a támadott határozatában nem tehetett volna és mindezek alkalmazását nem kerülhette volna meg, miként azt a korábbiakban már bemutatottak szerint megtette.**

38. A fentieken túl, a jogorvoslat kérdéskörének – jelen kontextusban történő – vizsgálatakor nem lehet eltekinteni attól sem, hogy **az alkotmányjogi panasz maga is jogorvoslat, amelynek sajátossága az objektív és a szubjektív jogvédelmi jelleg.** Az alkotmányjogi panasz szubjektív jogvédelmi jellegének érvényre juttatása az Alkotmánybíróság és rendes bíróságok együttes feladata, amelynek érvényesülését a jogalkotó nem bízta egyik fél szabad belátására sem. Az Alkotmánybíróság számára az Alaptörvény rendelkezései kijelölik azt a mozgásteret, amelynek tartalmi keretei között az alkotmányjogi panaszt elbírálja; a rendes bíróságoknak viszont a megismételt eljárás során – az alkotmányjogi panasz bármely eleme legyen is annak eredete – az Abtv. 43. § (3) bekezdéséből következően az alkotmányjogi kérdésekben követnie kell az Alkotmánybíróság határozatában foglaltakat, elveket, intenciókat. Ha ezt rendes bíróság – legyen szó bármely instanciáról – nem teszi, a döntésben foglaltakat nem végrehajtja, hanem megkerüli, az alkotmányjogi panasz szubjektív jogvédelmi jellege illuzórikussá, az objektív jogvédelmi jellege pedig öncéllá válik. Az Alaptörvény fejlesztő értelmezésének sem sok értelme van akkor, ha ez nem megy át a gyakorlatba és a jogalanyok nem részesülnek annak előnyeiben.

39. Az indítványozó álláspontja szerint ezért alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy ha a rendes bíróság nem követi az Alkotmánybíróság döntésében foglaltak – többek között alkotmányos követelményeket – vagy az abban foglaltakat tévesen – vagy mint jelen esetben – az alkotmányjogi kontextust tekintve az Alkotmánybíróságtól egyszerűen eltérően, azzal ellentétesen interpretálja, az Indítványozó milyen módon kaphat alapjogi védelmet.

A tisztességes eljáráshoz való jog

40. Jelen esetben nem pusztán arról van szó, hogy a Kúria és az Alkotmánybíróság között milyen „nézetkülönbségek” keletkeztek, hanem arról is, hogy az Indítványozó esetében a korábbi Alaptörvénybe ütköző megoldások változatlanul fennmaradtak. Mi több, ahhoz a **Kúria eljárását követően újabb sérelmek társultak.** Azáltal ugyanis, hogy a formális felülvizsgálat során a Kúria a Bhar.I.690/2018/12. számú ítélet indokolásának jelentős részét – éppen az alapjogi problémát érintő körben – a korábban már ismertetett módon „kiegyszerűsítette”, hogy így kerülje meg az alaptörvény-sértés fennállását, ez a határozat **lényeges elemeket érintően indokolás nélküli maradt.** Ez pedig – túl azon, hogy sajátos módja a felülvizsgálat lefolytatásának – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, a tisztességes eljárás követelményét sértő, az indokolási kötelezettség teljesítésének hiányát is jelenti. Saját indokolását tekintve pedig a Kúria teljes mértékben adós maradt mind az Alkotmánybíróságtól eltérő megállapításokkal, mind azzal, hogy az Abh-ban meghatározott alkotmányos követelményt miért nem alkalmazta, s hogy a számára előírt érdemi felülvizsgálatot miért nem folytatta le.

41. A bíróságokat terhelő „minőséget jelentő” indokolási kötelezettség teljesítése a jogalany oldalról alapvető jog. Az indokolásból a határozat jellegéhez igazodva a kibocsátó bírói fórum érvelésének olyan pontosan és félreérthetetlenül kell kitűnnie, hogy lehetővé tegye az érintettek számára a döntés indokainak megismerését és jogorvoslathoz való joga gyakorlását (akár alkotmányjogi panasz formájában is.) Az indokolásnak valamennyi releváns tény- és jogkérdésre ki kell térnie. A Kúria által felülírt a harmadfokú döntést érintő a jogorvoslathoz való érvényesülését közvetlenül meghatározó részek (EBH tartalma) kiemelése után azonban már nem állapítható meg, hogy a valóságban az Alkotmánybíróság által mozaikos megsemmisítéssel érintett jogszabályhely, vagy a bíró értelmezés szerinti, az ehhez képest is szűkítő tartalom akadályozta a védelmi fellebbezések érdemi elbírálását. Ha pedig egyik eset sem áll fenn, akkor a Kúria maradt adós annak megválaszolásával, hogy a felülvizsgálatot érdemben miért nem folytatta le az Abh értelmezése szerint.

42. Ugyanakkor az indokolási kötelezettség teljesítése nem opcionális jog. Az Alkotmánybíróság és az EJEB döntéseiből megállapíthatóan alaptörvényben védett jogokat és értékeket érint, úgy mint jogállamiság, emberi méltósághoz való jog, tisztességes eljáráshoz való jog. Minthogy az Alaptörvény I. cikkében védett emberi méltósághoz való jog, a lényegét tekintve bármely állampolgár bármely ügyének intézése során vagy a vele szemben folyó eljárás során, a lényeges tartalmát tekintve érinthetetlen, a tisztességes eljáráshoz való jogot pedig a XXVIII. cikk alkotmányos védelem alá helyezi, ezek egyidejű megsértése nyilvánvalóan az eljárás jogállami jellegét is megkérdőjelezi. Az erre vonatkozó standardokat az EJEB döntéseinek figyelembe vételében az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) számú határozatában deklarálta. Mindez szoros összefüggésben áll a hatékony bírói jogvédelem, az eljárási garanciák érvényesülésével.

43. „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát kifejtve azt az alkotmányos követelményt támasztotta a bíróságokkal szemben, hogy azok „a döntéseik alapjául szolgáló **indokokat kellő részletességgel mutassák be.**” Ez egyfelől nem jelenti azt, hogy a bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné, az azonban feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossággal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot {lásd mindehhez: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]}.” [3319/2018. (X. 16.) AB végzés] Az Alaptörvény 28. cikke a bíróságokkal szemben azt a követelményt fogalmazza meg, hogy ítékezésük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék és alkalmazzák. Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e.” [7/2013. (III. 1.) AB határozat] Az indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a **bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti**, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. 83003/2012. (VI. 21.) AB végzés]

44. A fentebb kifejtettekre tekintettel az Indítványozó kéri indítványa befogadását, és az abban foglaltaknak való helyt adást.

Budapest, 2020. augusztus 26. .

Tisztelettel, az Indítványozó képviselőjében:

dr. Kadlót Erzsébet
ügyvéd

dr. Kadlót E
ügyvéd